

Sectorul mestesugurilor in Romania

1. Inteles/definitie

La ora actuala in Romania nu exista o lege care sa defineasca activitatea de mestesugarit sau artizanat sau notiunile de mester/artizan. Exista multiple incercari in acest sens, proiecte de lege, pentru reglementarea activitatii de mestesugarit si artizanat, chiar vorbindu-se de infiintarea unei camere a mestesugarilor.

Conform DEX *mestesugul* înseamnă deopotrivă meserie, profesiune, dar si pricepere, îndemânare,abilitate,talent. *Meșterul* este o persoană care are si practică o meserie. Interesant este că un sens mai rar întâlnit astăzi este cel de persoană care a adus contribuții (foarte) valoroase într-un anumit domeniu de activitate. Astfel tradiția este un sistem dinamic definitoriu pentru societate, iar instrumentul de slefuire a tradiției este meșterul, caracterizat de pricepere și talent.

Artizanatul este un mestesug practicat cu arta.

2. Cadrul legislativ

2.1 Statutul legal

In baza legislatiei actuale, practicarea unui mestesug este permisa deopotriva **persoanelor fizice** cat si **persoanelor juridice**, fara sa existe o lista standardizata cu mestesugurile recunoscute.

Persoanele fizice pot practica un mestesug in una din urmatoarele forme :

-ca si persoana fizica autorizata, intreprindere individuala , intreprindere familiala, organizate in baza Ordonantei de Urgenta a Guvernului nr. 44/2008.

Potrivit acestei legi, pot desfasura activitati economice persoanele fizice care:

-au implinit varsta de 18 ani sau dupa caz chiar si persoanele fizice care au implinit varsta de 16 ani, asta doar in cazul intreprinderilor familiale

- nu au savarsit fapte sanctionate de legile financiare, vamale si cele care privesc disciplina financiar-fiscala

-are un sediu profesional

-declara pe propria raspundere ca indeplinesc conditiile de functionare prevazute de legislatia specifica in domeniul sanitar, protectia muncii, sanitar-veterinar, protectia mediului.

Aceasta categorie de comercianti nu are personalitate juridica, modul de organizare fiind unul foarte simplist, contabilitatea fiind una primara, raspunderea fiind personala cu patrimoniul persoanei fizice.

De esenta acestor forme de organizare este practicarea activitatii economice, a mestesugului fie singur(persoana fizica autorizata, intreprindere individuala) fie doar in familie, incluzand aici rudele si afinii pana la gradul 4 inclusiv(intreprinderea familiala).

Singura categorie care poate avea si terti-angajati este intreprinderea individuala, titularul intreprinderii avand dreptul sa angajeze terte persoane.

Spre deosebire de persoanele juridice(societatile comerciale), aceste categorii, denumite generic **comercianti**, nu au capital social(eventual un patrimoniu de afectatiune care poate sa includa bunuri mobile sau imobile), nu au personalitate juridica, raspunderea este una personala iar ca si activitati pe care le pot desfasura acestea sunt limitate la pregatirea/experienta profesionala..

Toate formalitatile de inregistrare se realizeaza prin intermediul Oficiului Registrului Comertului, comerciantul avand obligatia sa probeze cu acte care are experienta profesionala su pregatirea profesionala necesara in desfasurarea activitatii autorizate.

Mestesugurile/artizanatul pot fi practicate si de catre **persoane juridice, organizate in diferite forme , reglementate de diferite acte normative:**

- **ca si societati comerciale**, organizate in baza Legii 31/1990 privind societatile comerciale, cu completarile si modificarile ulterioare;
- **ca si societati cooperatiste mestesugaresti**-organizate in baza legii 1/2005 privind cooperatia
- **ca si asociatii sau fundatii**, organizate in baza OUG. 26/2000 sau a altor acte normative

Societatile comerciale:

Potrivit legislatiei romanesti-Legea 31/1990, in Romania exista urmatoarele tipuri de societati comerciale:

- **societate cu raspundere limitata(S.R.L)**
- **societate pe actiuni(S.A)**
- societate in comandita simpla
- societate in comandita pe actiuni
- societate in nume colectiv

- societate europeana

Dintre cele 6 tipuri de societati comerciale cele mai utilizate forme sunt SRL si SA, celelalte forme de organizare cunoscand un declin, determinat fie de resursele financiare prea mari necesare la infiintare(societatea europeana prevede un capital minim de 120.000 euro) fie determinata si de faptul ca la unele din ele raspunderea se face cu patrimoniul propri al asociatilor si nu in limita capitalului social subscris si varsat.

In ceea ce priveste organizarea si functionarea societatilor comerciale, acestea se inregistreaza la Registrul Comertului din raza teritoriala unde va fi sediului social.

Ca si conditii de functionare sunt :

- minim 18 ani impliniti si sa nu fi savarsit fapte care il fac incompatibil pentru a avea calitatea de asociat/actionar;

- un sediu social;

- un capital social minim, de 200 lei pentru societatile cu raspundere limitata respectiv 90.000 lei pentru societatile pe actiuni;

In ceea ce priveste obiectele de activitate pe care le poate desfasura, acestea sunt codificate si prevazute in CAEN(Clasificarea Activitatilor Economice Nationale), fara a exista o limitare(ca si numar), eventual doar ca si specializare, existand anumite restrictii prevazute in legi peciale pentru desfasurarea anumitor activitati.

Societatile cooperative mestesugaresti

Sunt definite de catre Legea 1/2005 ca si asociații de persoane fizice care desfășoară în comun activități de producție, de comercializare a mărfurilor, de executare de lucrări și prestări de servicii, care contribuie, direct sau indirect, la dezvoltarea activităților meșteșugărești ale membrilor lor cooperatori.

Ca si mod de organizare si functionare se aseamana cu SRL-ul si SA, membrii cooperatori putand fi persoane fizice(de la varsta de minim 16 ani) sau chiar si persoane juridice, capitalul social fiind in cuantum de 500 lei.

La baza functionarii acestor societati cooperatiste stau o serie de principii , si anume: principiul asocierii voluntare, principiul controlului democratic de catre membrii cooperatori, principiul autonomiei si independentei societatilor cooperative, principiul educarii, instruirii si formarii membrilor cooperatori.

Societatile cooperative mestesugaresti se inregistreaza la Oficiul Registrului Comertului, in raza teritoriala a sediului lor social.

Asociatiile si fundatiile

Activitatea de mestesugarit poate fi prestata si catre persoane fizice sau juridice, organizate ca si asociatii sau fundatii. Principala trasatura a acestor forme de organizare este caracterul non-profit. Acestea se inregistreaza la judecatoria in raza careia urmeaza sa fie sediul asociatiei/fundatiei.

2.2 Perspective

In momentul actual se afla in discutie un proiect de lege, de inspiratie germana, proiect in care se incearca o definire a notiunii de mestesug, se prevede organizarea unei Camere a mestesugarilor precum si infiintarea unui Registru al mestesugarilor.

In sensul proiectului de lege amintit mai sus, sunt **definiti urmatoorii termeni:**

-mestesug-activitate antreprenoriala independenta, realizata in vederea obtinerii de produse si servicii mestesugaresti, de mica industrie, pe baza cunostiintelor si deprinderilor dobandite in cadrul pregatirii profesionale;

-mestesugar-persoana care a dobandit o meserie , din cele prevazute in lege si o practica in cadrul unei intreprinderi mestesugaresti; in cuprinsul legii sunt enumerate anumite categorii de meserii care pot intra in aria mestesugului.

-intreprindere mestesugareasca-persoana fizica sau juridica, inregistrata la Registrul Mestesugarilor, care realizeaza produse sau servicii mestesugaresti, de mica industrie, si are un numar mediu anual de pana la 50 de lucratori,

-produse si servicii mestesugaresti , de mica industrie-produse si servicii executate de mestesugari in serie mica sau ca unicate , realizate de regula cu ajutorul uneltelor manuale sau al masinilor necesare;

La fel ca si in prezent, practicarea unui mestesug este permis persoanelor fizice organizate fie in temeiul OUG 44/2008, fie in baza Legii 31/1990 sau a Legii 1/2005, prezentate mai sus.

Noutatea adusa de catre proiectul de lege consta in infiintare in fiecare resedinta de judet a unei Camere a mestesugarilor-organizatii non profit, cu personalitate juridica create in special pentru reprezentarea si apararea intereselor membrilor sai, in speta a mestesugarilor.

Aceste Camere teritoriale tin si asa numitul Registru al mestesugarilor, inscrierea in acest registru fiind obligatorie pentru persoanele fizice sau juridice care doresc sa desfasoare o activitate “mestesugareasca” din cele prevazute in cuprinsul legii, precum si persoanele fizice, cetateni din

Uniunea Europeana sau din Spatiul Economic European, calificati in meseriile prevazute in proiectul de lege.

Urmare a inscrierii in acest Registru se elibereaza:

- un certificat de atestare, in care se trec numele si prenumele mestesugarului, dupa caz denumirea intreprinderii mestesugaresti, adresa, mestesugul/mestesugurile care se practica;
- un carnet de mestesugar, in care sunt inscrite : datele de identitate a mestesugarului, denumirea mestesugului/mestesugurilor pe care este abilitat sa le practice precum si drepturile si indatoririle care ii revin potrivit Statutului Camerei Mestesugarilor.

De asemenea proiectul de lege prevede si o lista cu mestesugurile recunoscute a fi practicate si pentru care se elibereaza certificatele de atestare in meseria respectiva.

3. Sectoare existente

Confecționarea păunilor – unic in lume;

Țesutul;

Cusutul;

Pielăria, Cojocăria;

Curelăria;

Cizmăria;

Tâmplăria, Sculptura în lemn, Dogăria, Fierăria;

Olăritul;

Pietrăritul, Fântânăritul;

Confecționarea măștilor și păpușilor;

Împletiturile din nuiele și răchită;

Confecționarea instrumentelor muzicale (fluiere, ocarine, viori)

Incondeierea oualor

Olaritul

Olaritul reprezinta o indeletnicire pe care o mostenim din adancul timpurilor, de la indepartatii nostri stramosi din neolitic, dar totodata a fost si este una dintre cele mai propice modalitati de materializare a insusirilor artistice. Prin forma, proportii, decor si culoare vasele de orice tip au intrunit pe langa rosturile practice si virtuti artistice decurgand din stiinta, inventivitatea si imaginatia mesterului popular, din stapanirea tehnicilor si a mestesugului.

Principalele etape ale preparării lutului înainte de ardere (curățire, dospire, framantare, modelare, uscare, ornamentare), sunt sugerate de uneltele folosite: troaca, mezdreaua, cutitoaia, fachieșul, și plotogul, cornul și gaita. Nu lipsește nici morisca de mână – rasnita utilizată pentru macinarea fină a oxizilor de plumb și a nisipului sau pietrei ce intră în compoziția smaltului aplicat pe vase între două arderi în cuptor. Din cadrul acestui instrumentar, un rol deosebit îl detine roata olarului sau roata pentru modelat.

Tesutul

Domeniul tesaturilor este alcătuit din cel mai mare număr de piese; dar și de cunostințe cerute celui ce practică acest meșteșug. Fragmente de tesături au fost descoperite datând încă din epoca bronzului pe teritoriul țării noastre, mai precis amprente ale acestora au fost găsite pe fundul unor vase din perioada respectivă.

În general acest meșteșug este practicat de către femei și se reflectă fie în:

- conceperea **portului poplar românesc** (ce mai răspândită piesă fiind cămașa; lungimile ei variază, uneori până ceva mai jos de brau, alteori până la glezne. Partea de sus a cămașilor este bogat decorată, la femei această decoratiune ajungând să acopere masiv porțiunea de peste umeri. Pe cap femeile poartă basma sau maramă din fir de borangic)
- fie în **decorarea interiorului locuințelor**, în special cele de la țară. Amintim aici peretarele, ce erau țesute pe lățimea războiului de țesut și pe lungimea peretelui camerei; de obicei aceste peretare erau așezate pe partea de cameră unde se afla și patul. Mai târziu aceste obiecte de decor interior au început să fie prinse unul de altul, pe toată lungimea lor, și în timp nu au mai fost puse pe perete, ci direct pe jos, dând astfel naștere covoarelor. Decorul peretarelor se recunoaște prin alternarea dungilor paralele, perpendiculare pe lungimea piesei, și prin lipsa chenarului decorativ. Când dimensiunile caselor țărănești cresc, aceste piese de decor încep să fie prinse unele de altele. Barnele caselor, în interior, sunt și ele acoperite cu frumoase țesături, culorile vii alternând cu cele mai sterse, dând astfel naștere unui decor de o rară frumusețe. În timp motivele geometrice dispar, ele fiind înlocuite cu cele florale.

Incondeierea ouălor

Acest meșteșug este practicat și astăzi, în special în partea de nord a României, în Moldova, de regulă în preajma sărbătorilor pascale.

Motivele ornamentatiei oualelor incondeiate sunt numeroase, si fiecare motiv se prezinta in mai multe variante , care se diferentiaza in functie de localitate. Variaza chiar si in acelasi sat si variat iese acelasi motiv din mana aceleiasi persoane care incondeiaza.

Cele mai utilizate motive sunt:

- Regnul animal: albina, broasca, sarpele
- Motive vegetale:frunza bradului, garoafa, spicul graului;
- Unelte casnice si de camp: grebla, lopata, fierul plugului;
- Ornamente industriale, motive luate din industria casnica: clinul ce se formeaza la croirea camasilor si manecile;
- Diverse: desagii si braul popii, calea ratacita, crucea pastilor.

Impletiturile vegetale

In ziua de azi mesterii care mai practica mestesugul impletitului confectioneaza diverse obiecte decorative, obiecte de uz casnic sau jucarii din paie de secara, ovaz, orz sau grau, acestea fiind materiale 100% naturale. Desi numarul practicantilor este tot mai mic, cei care impletesc fac acest lucru atat pentru supravietuire ca modalitate de existenta cat si datorita actiunii pozitive a paielor prin proprietatile lor curative demonstrata si de specialisti sau chiar a practicarii propriu-zise a mestesugului.

Materii prime folosite:

-**alunul**: dupa ce se fierb nuielele pentru o elasticitate si o rezistenta mai mare, se despică cu un obiect taios si se impletesc;

-**panusa**: adica foaia ce inveleste stiuletele de porumb, este folosita pentru diverse obiecte decorative sau de uz casnic cum ar fi: flori, linguri, genti si posete, perne pentru scaune etc. Astfel de obiecte realizate au devenit repede cunoscute in Romania si in ultima vreme si in Europa Occidentala.

-**papura**: folosita la obiecte a caror uzura si umiditate este mare, ea poate fi utilizata atat la confectionarea de obiecte de gospodarie cat si pentru realizarea de decoratiuni.

-**pai**: impletitul in paie este un mestesug aparut in comunitatile de sasi ardeleni. Paiele, fragile pe de o parte dar si extrem de rigide, impletite respectand anumite reguli, sunt recoltate in lunile iulie – august cand cerealele ajung la maturitate si la nuanta de un alb – galbui.

Sculptura in lemn

Creator al unei arte de o mare bogatie si originalitate, poporul roman a faurit valori artistice pline de fantezie in domeniul sculpturii lemnului.

Cu unelte simple ca securea, ferastraul, tesla, horjul, scoaba, cutitul, dalta, compasul, potricala, ghinul, tiparul de pirogravat au fost create de-a lungul timpului forme si figuri diferite de la o zona la alta a tarii dar unite toate pe pamant romanesc.

Experienta milenara in arta lemnului a invatat mesterii intrebuintarea adecvata a fiecarei esente lemnoase:

- Bradul si stejarul – la constructii;
- Fagul – pentru lazi de zestre;
- Cornul si alunul – pentru bate ciobanesti si codiristi de bici;
- Frasinul – pentru cadre de usi si ferestre;
- Paltinul si teiul – pentru furci de tors, linguri, ploste si casete

In arta romaneasca a prelucrarii lemnului, stilul ornamental predominant este cel geometric, dar in decorul obiectelor din lemn sunt raspandite si motivele florale, zoomorfe si antropomorfe.

Pictura icoanelor pe sticla

Icoanele pe sticla au aparut pentru prima data in Ardeal (regiune mai instarita, cu paduri- ca sursa de combustibil pentru fabricile de sticla).

Exista cateva elemente tipice unei icoane pe sticla: se deseneaza un personaj sau mai multe, restul spatiului se umple cu chenare de flori. In Moldova icoanele sunt impodobite cu flori mai mari decat oamenii. In pictura icoanelor pe sticla se folosesc pensule foarte subtiri sau penite. Astfel liniile iesite din pensula ies de diferite grosimi. Inainte pensulele se faceau din par de coada de pisica neagra . S-a incercat si cu par din coada de cal sau de veverita. Pentru luminarea anumitor portiuni se foloseste o dunga alba ce dubleaza dunga neagra. Culorile se folosesc aproape necombinate, poate doar mai stinse sau mai luminate.

Masti populare

Mastile in traditia populara romaneasca sunt strans legate de sarbatorile de iarna in special. In cadrul obiceiurilor de iarna, masca ocupa un rol primordial. Vatra satului este scena pe care se desfasoara jocurile populare cu masti, spectatori fiind membrii colectivitatii. Moldova este zona pastratoare a jocurilor cu masti. Pentru confectionarea mastilor se folosesc game largi de materiale: blanuri (de oaie, capra, nutrie), lemn, tabla, arama,

margele si uneori chiar si boabe de fasole. Un centru renumit pentru confectionarea mastilor este in Vrancea.